

UDK 633.15:631.52

DOI: 10.37128/2707-5826-2021-2-19

DIALAL ANALYSIS OF THE COMBINATION CAPACITY OF RESISTANCE TO DISEASES AND PESTS OF THE SOURCE SELECTION CORN MATERIAL

MAZUR VICTOR, Rector of Vinnytsia National Agrarian University, President of the consortium

KOLISNYK OLEH, Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor

YAKOVETS LYUDMILA, Candidate of Agricultural Sciences, senior teacher,
Vinnytsia National Agrarian University

According to the first method of the first Griffing model, the system of crosses included, according to the evaluation presented in the previous sections, 8 self-pollinated lines of corn (F 502, UH 405, CM 5-1-1, MA 22, UHC 409, CO 255, KL 17, CO 108), which were characterized by different indicators of grain yield, resistance to pests and the length of the growing season. Total genotypic variability was divided into components that are due to general and specific combination ability, as well as reciprocal effects. In terms of resistance to damage by the corn borer, the best combination ability was found in lines F502, CM 5-1-1, UH 405 and UHC 409, which were marked by negative values of the effects of total combination ability.

According to our research, the UHC 409, CO 108, MA 22 and F 502 lines, which had negative values of the effects of hall combinatorial ability over the years of research, were noted for the best resistance in terms of combinatorial ability to be affected by vesicular smut. In terms of resistance to flying smut, self-pollinated lines with high negative values of the effects of hall combination ability - CM 5-1-1, CO 108, UHC 409, MA 22, F 502 and UH 405. As shown and evidenced by the results of comparing the obtained values of the effects of the total combination capacity of self-pollinated lines on resistance to pest damage and disease with the values of the effects of the total combination capacity on grain yield, it is advisable to note such self-pollinated lines as UH 405, F 502 and CM 5-1-1. These lines combine the negative values of the effects of the hall combination ability on pest damage and disease with high positive effects of the hall combination ability.

Key words: general combining ability, specific combining ability, resistance to diseases and pests, self - pollinated corn lines, diallel crosses,

Tabl. 4. Lit.15.

Statement of the research problem. Genetic aspects of the manifestation of valuable economic traits and properties, in particular grain yields and resistance to pests, can be analyzed to a greater extent through diallel crosses. Crossing of self-pollinated lines, which differ in the value of the studied indicator, provides determination of their combination ability, ie genotypic possibility of realization of the heterosis effect.

Analysis of recent research and publications. Analysis of the genetic structure of general combinatorial ability (GCA) and specific combinatorial ability (SCA) suggests

that in the absence of epistasis, GCA is due to the additive and moderately dominant type of gene action, while SCA is superdominant. In the presence of epistasis it is possible to expect that both types of combinatorial ability contain an epistatic part: in GCA the average epistatic effect enters, and in SCA - the epistatic effect connected with separate hybrid combinations, state N.V. Turbin, L.V. Khotileva, L.A. Tarutina [1], I.P. Chuchmiya [2], O.M. Kolisnyk [4].

According to the same authors, GCA expresses the average variability of the genotype in hybrid combinations, and SCA is used to characterize individual combinations when they are better or worse than the average of the parental forms.

Therefore, due to the comparison of the values of GCA and SCA, it is possible to determine the type of gene interactions that control certain traits, which allows the selection of starting material for the selection of hybrid combinations with the desired properties.

Presentation of the main research material. To ensure the significance of the genetic study of the combination value of the source material, the analysis of the combination ability should include the evaluation of self-pollinated lines of corn with contrasting indicators. According to the 1st method of the first Griffing model [1], the system of crosses included, according to the evaluation presented in the previous sections, 8 self-pollinated lines of corn (F 502, UH 405, CM 5-1-1, MA 22, UHC 409, CO 255, KL 17, CO 108), which were characterized by different indicators of grain yield, resistance to pests and the length of the growing season [4-8].

Dispersion analysis of resistance to pests and diseases of hybrid combinations, in table. 1 showed that in this group there are significant genotypic differences in the studied indicators. The obtained results allow the analysis of SCR and SCR in self-pollinated lines used in crosses.

Table 1

Analysis of variance of maize hybrids by pest damage and affected by diseases

Source of variation	Criterion F			Sum of squares	Middle square	Number of degrees of freedom			
	actual	table							
		0,05	0,01						
Smuts									
Random deviations	-	-	-	346,901 411,340	1,840 2,181	189,1 189,0			
Repetition	1,381 0,951	2,651 2,650	2,701 2,700	7,650 6,261	2,551 2,080	3,0 3,0			
Hybrids	39,881 33,471	1,381 1,380	1,480 1,481	4674,190 4589,951	73,190 72,851	63,0 63,0			
General	-	-	-	5028,741 5007,550	-	255,0 255,0			

Continuation of Table 1

orn smuts						
Random deviations	–	–	–	536,250 717,221	2,840 3,790	189,0 189,0
Repetition	0,271 0,750	2,650 2,650	2,701 2,700	2,381 8,590	0,790 2,861	3,0 3,0
Hybrids	45,821 82,260	1,381 1,380	1,480 1,480	8198,241 19643,900	130,130 311,801	63,0 63,0
General	–	–	–	8736,870 20369,700	–	255,0 255,1
Corn borer						
Random deviations	–	–	–	371,860 973,570	1,960 5,150	189,0 189,0
Repetition	1,050 1,080	2,650 2,650	2,701 2,700	6,220 16,750	2,070 5,580	3,0 3,0
Hybrids	103,350 39,471	1,380 1,380	1,480 1,480	12762,510 12807,010	202,570 203,280	63,0 63,0
General	–	–	–	13140,590 13797,331	–	255,0 255,0
Fruit fly						
Random deviations	–	–	–	536,240 836,340	2,840 4,420	189,0 189,0
Repetition	1,400 0,870	2,650 2,650	2,700 2,700	11,920 11,601	3,970 3,860	3,0 3,0
Hybrids	120,330 85,561	1,380 1,381	1,480 1,480	21506,980 23825,961	341,380 378,180	63,0 63,0
General	–	–	–	22055,140 24673,901	–	255,0 255,0

Source: formed on the basis of own research

Analysis of the values of the mean squares of the total and specific combination ability for diseases of hybrid combinations showed that in this group there are significant genotypic differences in the studied parameters.

The obtained results allow the analysis of GCA and SCA in self-pollinated lines used in crosses (Table 2).

The values of the mean squares of the total and specific combination ability for resistance to pests, which were taken into account according to the method of determining GCA and SCA in corn [1, 9, 14].

Thus, the total genotypic variability was divided into components that are due to the general and specific combination ability, as well as reciprocal effects.

According to the results of research by I.P. Chuchmiya [2], resistance to damage by the corn borer, the defeat of the bubble smut and the flying smut is inherited polygenically by additive and non-additive gene action. The reliability of the reciprocal effect on all the studied properties indicates the need for reciprocal analysis of the selection of parental forms for hybridization.

Table 2

Dialial analysis of self-pollinated corn lines by damage pests and diseases

Source of variation	Criterion F			Middle square	Sum of squares	Number of degrees of freedom			
	actual	table							
		0,05	0,01						
Smuts									
Reciprocal differences	26,990	1,560	1,980	12,380	346,871	28,0			
	24,780	1,560	1,980	13,480	377,610	28,0			
GCA	233,470	2,070	2,820	107,130	749,940	7,0			
	5,580	2,070	2,820	97,870	685,111	7,0			
SCA	179,870	1,560	1,980	2,560	71,730	28,0			
	5,560	1,560	1,980	3,030	84,770	28,0			
Corn smuts									
Reciprocal differences	12,210	1,560	1,980	8,660	242,640	28,0			
	17,061	1,560	1,980	16,190	453,340	28,0			
GCA	319,080	2,070	2,820	226,330	1584,380	7,0			
	603,540	2,070	2,820	572,580	4008,120	7,0			
SCA	11,200	1,560	1,980	7,940	222,540	28,0			
	16,920	1,560	1,980	16,050	449,520	28,0			
Fruit fly									
Reciprocal differences	30,720	1,560	1,980	21,790	610,120	28,0			
	25,910	1,560	1,980	28,660	802,581	28,0			
GCA	892,770	2,071	2,820	633,251	4432,770	7,0			
	620,720	2,071	2,820	686,681	4806,791	7,0			
SCA	16,800	1,560	1,980	11,920	333,850	28,0			
	11,200	1,560	1,980	12,390	347,120	28,0			
Corn borer									
Reciprocal differences	14,720	1,560	1,980	7,241	202,860	28,0			
	5,210	1,560	1,980	6,710	188,120	28,0			
GCA	807,100	2,070	2,820	396,990	2778,950	7,0			
	311,650	2,070	2,820	401,340	2809,440	7,0			
SCA	15,160	1,560	1,980	7,451	208,820	28,0			
	5,660	1,560	1,980	7,291	204,190	28,0			

Source: formed on the basis of own research

We found [3-5, 10-13, 15] that lines with a positive value of the sign of SCA are characterized by low resistance to disease and pest damage, and lines with a negative value - high resistance. The values of the effects of the general and the variance of the specific combination ability according to the studied indicators are given in table. 3. and 4.

Table 3

Estimation of general effects (g_i) and specific variant (σ^2) combinatorial ability of self-pollinated lines for damage

Self-pollinated lines	GCA								SCA							
	2019 p.				2020 p.				2019 p.				2020 p.			
	Corn borer		Fruit fly		Corn borer		Fruit fly		Corn borer		Fruit fly		Corn borer		Fruit fly	
	g_i	rank	g_i	rank	g_i	rank	g_i	rank	$^2 si$ σ	rank						
F502	-4,68	1	-3,87	4	-3,95	3	-5,02	1	4,7	2	3,96	5	5,77	1	2,69	7
UH 405	-4,14	3	-1,53	5	-4,73	1	-1,62	5	2,7	6	1,64	8	1,06	6	0,46	8
CM 5-1-1	-4,52	2	0,06	6	-4,62	2	-0,18	6	2,23	7	2,48	7	0,12	8	3,84	4
MA 22	1,96	5	-4,28	2	1,97	6	-3,27	4	1,17	8	4,36	4	0,71	7	3,0	6
UHC409	-3,84	4	-4,08	3	-3,57	4	-4,12	3	4,82	1	5,59	2	4,52	2	4,73	2
CO 255	2,05	6	13,26	8	1,77	5	14,1	8	3,5	4	16,44	1	3,33	3	18,9	1
KL17	5,02	7	-4,73	1	4,31	7	-4,77	2	3,18	5	5,4	3	2,63	4	4,67	3
CO 108	8,14	8	5,16	7	8,82	8	4,91	7	4,2	3	2,97	6	2,21	5	3,71	5
HIP _{0,05}	0,32		0,38		0,52		0,48									
HIP _{0,01}	0,42		0,51		0,68		0,63									
$\sigma^2 si$									3,3		5,35		2,54		5,25	

Source: formed on the basis of own research

It should be noted that the stability of resistance to damage by both pests and diseases (by the size of the difference in ranks) in some self-pollinated lines, although available, but somewhat variable. This indicates a different effect of disease expression and pest damage of parental forms and hybrid offspring, depending on changes in weather conditions over the years of research. In general, genotype-environmental interaction from the standpoint of the implementation of signs of resistance to pests and diseases is the most vulnerable aspect of the reliability of the search for self-pollinated lines as donors of resistance to diseases and pests, as phytophages and phytopathogens are closely related to both hydrothermal and development of the lines and hybrids of corn. That is why the urgent task in selection practice from the standpoint of creating resistant to pests and diseases hybrids is the maximum separation of the properties of the genotype from its response to changing growing conditions to identify stable and adapted donors of such resistance.

Analyzing the data in table. 3, it should be noted that the best combination ability in terms of resistance to damage by the corn borer was found in lines F502, CM 5-1-1, UH 405 and UHC 409, which were marked by negative values of the effects of GCA. Self-pollinated lines CO 108, KL 17, CO 255 and MA 22 were characterized by high positive values of the effects of SCA, so the resistance to damage by corn stem butterfly of simple hybrids obtained with these lines was low.

Lines CM 5-1-1 and UH 405, characterized by negative values of the effects of SCR and a slight variation of SCR in terms of resistance to damage by this pest, it is most appropriate to use to create hybrids with high resistance to corn borer.

High values of SCR in corn borer damage have been established in self-pollinated lines F 502 and UHC 409. The use of these lines in crosses provides hybrid combinations with both high and low resistance.

Regarding the resistance to damage by the fruit fly, it is necessary to note the lines KL 17, MA 22, UHC 409, F 502 and UH 405, which were characterized by high combination ability according to this indicator. In turn, self-pollinated lines CO 255, CO 108 and CM 5-1-1 over the years of research had low CPR rates.

Lines MA 22, F 502 and UH 405, which differed in negative values of the effects of SCA and a slight variation of GCA in terms of resistance to damage by the fruit fly, are best used to create hybrids with high resistance to this pest. Self-pollinated lines with high negative values of SCA - KL 17 and UHC 409 had a high variance of SCA. That is why, in crosses with their participation, the determining factor in the formation of resistance to the fruit fly, along with high values of SCA, is also a specific combination of its manifestation, ie greater or lesser its value in individual hybrid combinations.

According to our studies, the UHC 409, CO 108, MA 22 and F 502 lines, which had negative values of the effects of SCA over the years of research, were noted for their combination ability with better resistance to vesicular smut damage (Table 4). The self-pollinated CO 255 line was characterized by positive values of the effects of CKD, so the resistance to vesicular smut in hybrids obtained with this line was low. UHC 409 and CO 108 lines are characterized by negative values of the effects of SCA and a slight variation of SCA in resistance to vesicular smut, so it is advisable to use them when creating disease-resistant hybrids. According to the results of our research, self-pollinated lines with high negative values of GCA effects - CM 5-1-1, CO 108, UHC 409, MA22, F 502 and UH 405 - were distinguished for their resistance to smut damage. Self-pollinated CO 255 and KL 17 lines were characterized by positive values of CKD effects, so resistance to smut infestation in hybrids obtained with these lines was average. Lines CM 5-1-1, CO108, F 502 and UH 405 were marked by negative values of the effects of SCR and a slight variation of SCR in resistance to smut, which ensures their use in the creation of disease-resistant hybrids. Conclusions and prospects for further research. Thus, over the years of research on the complex resistance to pest damage and disease, self-pollinated lines UH 405, F 502 and UHC 409 have emerged, which were characterized by high effects of GCA on the pathogens studied. The self-pollinated line CM 5-1-1 should also be noted for resistance to corn borer and flying smut, and the line MA 22 for resistance to the fruit fly, corn fly and smut.

Thus, despite the significant loss of grain yield from the negative effects of pests, the share of genotypic conditionality of grain productivity for each particular

Table 4

Estimation of effects of general (gi) and variance of specific (σ^2_{si}) combinatorial ability of self-pollinated lines affected by disease

Self-pollinated lines	SCA								GCA							
	2019				2020				2019				2020			
	Corn smuts		Smuts		Corn smuts		Smuts		Corn smuts		Smuts		Corn smuts		Smuts	
	σ^2_{si}	rank	σ^2_{si}	rank	σ^2_{si}	rank	σ^2_{si}	rank	gi	rank	gi	rank	gi	rank	gi	rank
CO 108	2,6	6	1,3	3	5,4	5	1,1	4	-1,7	2	-2,3	1	-1,67	4	-1,34	3
CM5-1-1	1,2	8	0,1	8	1,6	8	0,02	8	-0,2	6	-1,7	2	-1,04	6	-1,75	1
KL17	2,6	6	1,3	3	5,4	5	1,1	4	-0,3	5	6,02	8	-1,68	3	5,82	8
MA 22	4,3	2	1,6	1	5,8	4	1,9	1	-1,4	3	-0,58	4	-2,4	2	-0,66	5
CO 255	5,8	1	1,4	2	20,9	1	1,8	2	8,7	8	0,70	7	14,35	8	0,72	7
UHK409	3,7	5	1,2	4	3,5	6	1,6	3	-4,2	1	-1,08	3	-5,45	1	-1,5	2
UH 405	1,6	7	0,5	7	3,0	7	0,6	6	0,06	7	-0,56	5	-0,90	7	-0,90	4
F502	3,8	4	0,6	5	10,5	2	1,0	5	-0,89	4	-0,52	6	-1,22	5	-0,42	6
HIP0,01									0,50		0,39		0,58		0,44	
HIP0,05									0,38		0,30		0,44		0,33	
σ^2_{si}	3,4		0,9		7,2		1,04									

Source: formed on the basis of own research

breeding form did not exceed the parameters of the range of values of breeding samples over the years of research. It is necessary to pay attention once again to the importance of the influence of specific combination ability on the manifestation of grain productivity of the selected breeding material, because its role in the expression of this property is significant and exceeds for all samples of variants GCA.

Thus, the study of the combinatorial ability of the source material of corn for resistance to diseases and pests, allowed to identify breeding samples that optimally combine these features necessary for practical breeding.

According to the results of comparing the obtained values of the effects of self-pollinated lines on resistance to pest damage and disease with the values of the effects of soil on grain yield, it is advisable to note such self-pollinated lines as UH 405, F 502 and CM 5-1-1. These lines combine the negative values of the effects of GCA on pest damage and disease with high positive effects of GCA on grain productivity in monoculture. The UHC 409 line, despite the negative values of the effects of the overall combination ability on productivity, is still valuable as a resistant form to diseases and pests, this line can be used for saturating crosses, to transfer valuable characteristics of resistance to pathogens to different productive samples.

Список використаної літератури

1. Турбин Н. В., Хотылева Л. В., Тарутина Л. А. Диаллельный анализ в селекции растений. Минск: Наука и техника. 1974. 184 с.
2. Чучмій І. П., Подолян В. Г. Оцінка параметрів екологічної пластиності і стабільності гібридів кукурудзи в умовах Лісостепу України Зб. наук. праць Уманської с.-г. академії. К.: Нора прінт, 1997. С. 33-36.
3. Колісник О. М. Стійкість самозапилених ліній кукурудзи до Ustilagozeae. *Органічне виробництво і продовольча безпека*. Житомир: Вид-во «Полісся», 2015. С. 437-442.
4. Колісник О. М. Створення простих гібридів кукурудзи з різною стійкістю до хвороб і шкідників. *Зрошуване землеробство: міжвідомчий тематичний науковий збірник*. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. Вип. 71. С.71-75.
5. Паламарчук В. Д., Климчук О. В., Поліщук І. С., Колісник О. М. Еколо-біологічні та технологічні принципи вирощування польових культур: навч. посібник. Вінниця, 2010. 680 с.
6. Колісник О. М. Стійкість самозапилених ліній кукурудзи до ustilagozeae і sphacelothecareilina. *Селекційно-генетична наука і освіта*. Матеріали міжнародної конференції 16-18 березня 2016 р. С. 134-137.
7. Колісник О. М., Любар В. А. Стійкість вихідного матеріалу кукурудзи до пухирчастої сажки. *Корми і кормовиробництво*. 2007. № 61. С. 40-45.
8. Kolisnyk O. M., Butenko A. O., Malynka L. V., Masik I. M., Onychko V. I., Onychko T. O., Kriuchko L. V., Kobzhev O. M. 2019. Adaptive properties of maize forms for improvement in the ecological status of fields. *Ukrainian J Ecol.* 9: 33-37. <https://www.ujecology.com/articles/adaptive-properties-of-maize-forms-for-improvement-in-the-ecological-status-of-fields.pdf>.
9. Ivanov M. I., Rutkevych V. S, Kolisnyk O. M., Lisovoy I. O. Research of the influence of the parameters of the block-portion separator on the adjustment range of speed of operating elements. INMATEH – Agricultural Engineering. – 2019 Vol. 57/1. P. 37-44.
10. Kolisnyk O. M., Kolisnyk O. O., Vatamaniuk O. V, Butenko A. O. Analysis of strategies for combining productivity with disease and pest resistance in the genotype of base breeding lines of maize in the system of diallele crosses. *Modern Phytomorphology* 2020. 14: 49-55.
11. Колісник О. М. Оцінка генотипів кукурудзи за стійкістю до шкодочинних об'єктів в умовах Лісостепу правобережного. *Сільське господарство та лісівництво*. 2019. №13. С. 143-153.
12. Паламарчук В. Д., Дідур І. М., Колісник О. М., Алєксєєв О. О. Аспекти сучасної технології вирощування висококрохмальної кукурудзи в умовах Лісостепу правобережного. Монографія. Вінниця, 2020. 535 с.
13. Мазур В. А., Колісник О. М. Оцінка самозапилених ліній та гібридів кукурудзи різного вегетаційного періоду за стійкістю до ураження хворобами та пошкодження шкідниками в умовах Лісостепу правобережного. *Сільське*

господарство та лісівництво. 2016. №4. С.133-142.

14. Kolisnyk O. M., Khodanitska O. O., Butenko A. O., Lebedieva N. A., Yakovets L. A., Tkachenko O. M., Ihnatieva O. L., Kurinnyi O. V. Influence of foliar feeding on the grain productivity of corn hybrids in the conditions of the right-bank forest-steppe of Ukraine. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2020. 10 (2). C. 40-44, doi: 10.15421/2020_61.
15. Kolisnyk O. M., Onopriienko V. P., Onopriienko I. M., Kandyba N. M., Khomenko L. M., Kyrychenko T. O., Tymchuk D. S., Tymchuk N. F. Study of correlations between yield inheritance and resistance of corn self-pollinating lines and hybrids to pathogens. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2020. T. 10, No 1. C. 220-225.

Список використаної літератури у транслітерації / References

1. Turbyn N. V., Xotyleva L. V., Tarutyna L. A. (1974). *Dyallelniyj analyz v selekcyy` rastenij* [Diallel analysis cplant breeding]. Minsk: Nauka y texny`ka. [in Belarus].
2. Chuchmiy I. P., Podolyan V. G. (1997). *Otsinka parametiv ekoloohichnoi plastychnosti i stabilnosti hibrydiv kukurudzy v umovakh Lisostepu Ukrayny* [Estimation of parameters of ecological plasticity and stability of maize hybrids in the Forest-Steppe of Ukraine]. Zb. nauk. pracz` Umans`koyi s.-g. akademiyi. – Zb. *Science. works of Uman agricultural academy*. - K.: Nora print, P. 33-36. [in Ukrainian].
3. Kolisnyk O. M. (2015). *Stiikist samozaplenykh liniii kukurudzy do Ustilagozeae* [Resistance of self-pollinated lines of corn to ustilagozeae]. Organichne vyrobnyctvo i prodovolcha bezpeka. Zhytomyr: Vyd-vo «Polissya», P. 437-442. [in Ukrainian].
4. Kolisnyk O. M. (2019). *Stvorennia prostykh hibrydiv kukurudzy z riznoiu stiikistiu do khvorob i shkidnykiv* [Creation of simple hybrids of corn with different resistance to diseases and pests]. Zroshuvane zemlerobstvo: mizhvidomchy`j tematy`chny`j naukovy`j zbirny`k. – *Irrigated agriculture: interdepartmental thematic scientific collection*. - Kherson: oldi-plus. Issue. 71. - 71-75 p. [in Ukrainian].
5. Palamarchuk V. D., Klymchuk O. V., Polishchuk I. S., Kolisnyk O. M. (2010). *Ekoloho-biolohichni ta tekhnolohichni pryntsypy vyroshchuvannya polovykh kultur* [Ecological-biological and technological principles of growing of field crops]: Navch. posibnyk Vinnytsya. [in Ukrainian].
6. Kolisnyk O.M. (2016). *Stiikist samozaplenykh liniy kukurudzy do ustilagozeae i sphacelothecareilina* [The stability of self-pollinated corn lines to ustilagozeae and sphacelothecareilina]. Selektsiyno-henetychna nauka i osvita Materialy mizhnarodnoyi konferentsiyi 16-18 bereznya [in Ukrainian].
7. Kolisnyk O.M., Lyubar V.A. (2007). *Stiikist vykhidnoho materialukukurudzy do pukhyr chastoyi sazhky* [Stability of corn source material to bile marrow]. *Kormy i kormovskyrobnytstvo – Forage and feed production*. №61. 40-45. [in Ukrainian].

8. Kolisnyk O.M., Butenko A.O., Malynka L.V., Masik I.M. (2019). Adaptive properties of maize forms for improvement in the ecological status of fields [*Adaptive properties of maize forms for improvement in the ecological status of fields*] *Ukrainian J Ecol.* 9: 33-37. [in English].
9. Ivanov M.I., Rutkevych V.S., Kolisnyk O.M., Lisovoy I.O. (2019). Research of the influence of the parameters of the block-portion separator on the adjustment range of speed of operating elements [*Research of the influence of the parameters of the block-portion separator on the adjustment range of speed of operating elements*] *Inmateh. Agricultural Engineering.* Vol. 57/1. P. 37-44. [in English].
10. Kolisnyk O.M, Kolisnyk O.O, Vatamaniuk O.V, Butenko A.O. (2020) Analysis of strategies for combining productivity with disease and pest resistance in the genotype of base breeding lines of maize in the system of diallele crosses [*Analysis of strategies for combining productivity with disease and pest resistance in the genotype of base breeding lines of maize in the system of diallele crosses*] *Modern Phytomorphology* 14. P. 49-55. [in English].
11. Kolisnyk O. M. (2019). *Otsinka henotypiv kukurudzy za stiikistiu do shkodochynnykh obiektiv v umovakh Lisostepu pravoberezhnoho* [Evaluation of maize genotypes for resistance to pests in the right-bank forest-steppe]. *Sil's'ke gospodarstvo ta lisivny`cztvo – Agriculture and Forestry* №13. 143-153. [in Ukrainian].
12. Palamarchuk V. D., Didur I. M., Kolisnyk O. M., Alekseev O. O. (2020) Aspects of modern technology of growing high-starch corn in the right-bank forest-steppe [*Aspekty suchasnoi tekhnolohii vyroshchuvannia vysokokrokhmalnoi kukurudzy v umovakh Lisostepu pravoberezhnoho*]. *Monografiya. Vinnytsia* [in Ukrainian].
13. Mazur V. A., Kolisnyk O. M. (2016). *Otsinka samozaplenykh linii ta hibrydiv kukurudzy riznoho vehetatsiinoho periodu za stiikistiu do urazhennia khvorobamy ta poshkodzhennia shkidnykamy v umovakh Lisostepu pravoberezhnoho* [Evaluation of self-pollinated lines and hybrids of corn of different vegetation period for resistance to diseases and pests in the conditions of the Forest-Steppe of the right bank. *Sil's'ke gospodarstvo ta lisivny`cztvo – Agriculture and Forestry* №4. P.133-142. [in English].
14. Kolisnyk O. M., Khodanitska O. O., Butenko A. A., Lebedieva N. A., Yakovets L. A., Tkachenko O. M., Ihnatieva O. L., Kurinnyi O. V. (2020). Influence of foliar feeding on the grain productivity of corn hybrids in the conditions of the right-bank forest-steppe of Ukraine . *Ukrainian Journal of Ecology*, 10 (2), pp. 40-44, doi: 10.15421/2020_61. [in English].
15. Kolisnyk O. M., Onopriienko V. P., Onopriienko I.M., Kandyba N. M., Khomenko L. M., Kyrychenko T. O., Tymchuk D. S., Tymchuk N. F. (2020). Study of correlations between yield inheritance and resistance of corn self-pollinating lines and hybrids to pathogens. *Ukrainian Journal of Ecology*. Vol. 10, No 1. C. 220-225. [in English].

АНОТАЦІЯ

ДІАЛЕЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОМБІНАЦІЙНОЇ ЗДАТНОСТІ СТІЙКОСТІ ДО ХВОРОБ ТА ШКІДНИКІВ ВИХІДНОГО СЕЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ КУКУРУДЗИ

Відповідно до первого методу первої моделі Гріффінга, в систему скрещувань входило, за результатами оцінки було включено 8 самозапилених ліній кукурудзи (*F 502, УХ 405, СМ 5-1-1, МА 22, УХК 409, СО 255, КЛ 17, СО 108*), які характеризувались різними показниками врожайності зерна, стійкості до шкодочинних організмів та тривалості вегетаційного періоду. Загальна генотипова мінливість була розділена на компоненти, які обумовлені загальною та специфічною комбінаційною здатністю, а також реціпроними ефектами. За стійкістю до пошкодження кукурудзяним метеликом кращою комбінаційною здатністю, встановлено у лінії *F502, CM 5-1-1, УХ 405 та УХК 409*, які відзначались від'ємними значеннями ефектів загальної комбінаційної здатності. Кращою стійкістю за комбінаційною здатністю до ураження пухирчастою сажскою, відповідно до наших досліджень, відзначались лінії *УХК 409, СО 108, МА 22 та F 502*, які мали від'ємні значення ефектів зальної комбінаційної здатності за роки дослідження. За стійкістю до ураження летуючою сажскою, виділися самозапилені лінії з високими від'ємними значеннями ефектів зальної комбінаційної здатності – *СМ 5-1-1, СО 108, УХК 409, МА 22, F 502 та УХ 405*. Як показали та свідчать результати порівняння отриманих значень ефектів загальної комбінаційної здатності самозапилених ліній за стійкістю до пошкодження шкідниками та ураженістю хворобами із значеннями ефектів загальної комбінаційної здатності за врожайністю зерна, доцільно відмітити такі самозапилені лінії, як *УХ 405, F 502 та СМ 5-1-1*. Ці лінії поєднують від'ємні значення ефектів зальної комбінаційної здатності за пошкодженістю шкідниками та ураженістю хворобами із високими позитивними ефектами зальної комбінаційної здатності за урожайністю зерна.

Ключові слова: загальна комбінаційна здатність, специфічна комбінаційна здатність, стійкість до хвороб та шкідників, самозапилені лінії кукурудзи, діалельні скрещування.

Табл.4. Літ.15.

АННОТАЦИЯ

ДІАЛЕЛЬНИЙ АНАЛІЗ КОМБІНАЦІОННОЇ СПОСОБНОСТИ УСТОЙЧИВОСТИ К БОЛЕЗНЯМ И ВРЕДИТЕЛЯМ ИСХОДНОГО СЕЛЕКЦІОННОГО МАТЕРІАЛА КУКУРУЗЫ

Согласно первому методу первой модели Гріффінга, в систему скрещиваний входило, по результатам оценки 8 самоопылённых линий кукурузы (*F 502, УХ 405, СМ 5-1-1, МА 22 УХК 409, СО 255, КЛ 17 , СО 108*), которые характеризовались различными показателями урожайности зерна, устойчивости к вредоносным организмам и продолжительности вегетационного периода. Общая генотипическая изменчивость была разделена на компоненты, которые обусловлены общей и специфической комбинационной способностью, а также реципрокными эффектами. По устойчивости к повреждению кукурузным мотыльком лучшую комбинационную способность, установлено в линии *F 502, СМ 5-1-1, УХ 405 и УХК 409*, которые отличались отрицательными значениями эффектов общей комбинационной способности.

Лучшей устойчивостью по комбинационной способности к поражению пузырчатой головней, согласно нашим исследованиям, отличились линии *УХК 409, СО 108, МА 22 и F 502*, которые имели отрицательные значения эффектов общей комбинационной способности за годы исследований. По устойчивости к поражению летящей головней, выделились самоопылённые линии с высокими отрицательными значениями эффектов общей комбинационной способности - *СМ 5-1-1, СО 108, УХК 409, МА 22, F 502 и УХ 405*.

Как показали результаты сравнения полученных значений эффектов общей комбинационной способностью самоопылённых линий по устойчивости к повреждению вредителями и болезнями со значениями эффектов общей комбинационной способностью по урожайности зерна, целесообразно отметить такие самоопылённые линии, как УХ 405, F 502 и СМ 5-1- 1. Эти линии сочетают отрицательные значения эффектов зобичьей комбинационной способности по поврежденности вредителями и пораженностью болезнями с высокими положительными эффектами общей комбинационной способности.

Ключевые слова: общая комбинационная способность, специфическая комбинационная способность, устойчивость к болезням и вредителям, самоопылённые линии кукурузы, диалельные скрещивания.

Табл.4. Лит.15.

Інформація про авторів

Мазур Віктор Анатолійович – кандидат сільськогосподарських наук, професор кафедри рослинництва, селекції та біоенергетичних культур, ректор ВНАУ, віце-президент ННВК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум» (21008, вул. Сонячна, 3, e-mail: rector@vsau.org).

Колісник Олег Миколайович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин Вінницького національного аграрного університету (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: ooov@i.ua).

Яковець Людмила Анатоліївна - кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри ботаніки, генетики та захисту рослин Вінницького національного аграрного університету (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: ludmila28334@gmail.com).

Мазур Віктор Анатольєвич – кандидат сельскохозяйственных наук, профессор кафедры растениеводства, селекции и биоэнергетических культур, ректор ВНАУ, вице-президент УНПК «Всеукраинский научно-учебный консорциум» (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: rector@vsau.org).

Колесник Олег Николаевич – кандидат сельскохозяйственных наук, доцент кафедры ботаники, генетики и защиты растений Винницкого национального аграрного университета (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: ooov@i.ua).

Яковець Людмила Анатолиевна – кандидат сельскохозяйственных наук, доцент кафедры ботаники, генетики и защиты растений Винницкого национального аграрного университета (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: ludmila28334@gmail.com).

Mazur Viktor Anatoliiovych – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Plant Growing, Selection and Bioenergetic Cultures Department, Rector of the Vinnytsia National Agrarian University, Vice-President of ESPC Ukrainian Scientific-Educational Consortium (21008, Vinnytsia, Soniachna St.3, e-mail: rector@vsau.org).

Kolisnyk Oleh – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Department of Botany, Genetics and Plant Protection, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Soniachna St. 3, e-mail: ooov@i.ua).

Yakovets Lyudmila – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of Botany, Genetics and Plant Protection, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3 Soniachna St. 3, e-mail: ludmila28334@gmail.com).